

Ptactvo Bohumilečského rybníka a jeho okolí

Birds of Bohumilečský fishpond and its neighbourhood
(Pardubice district, East Bohemia)

Jiří Česák

Úvod

Tato práce vznikla na základě mého desetiletého pozorování avifauny Bohumilečského rybníka a je doplněna několika staršími literárními údaji. Tento rozlohou nevelký rybník nebyl dosud žádným ornitologem systematicky zpracován a publikováno bylo jen několik dílčích pozorování ptáků (KINSKÝ et STANĚK 1941, MUSÍLEK 1946, ŽDÁREK 1984, ČESÁK 1992). Bohumilečský rybník jsem systematicky sledoval po dobu deseti let (1988 - 1997) a výsledky mých pozorování jsou shrnuty v této práci.

Popis lokality

Bohumilečský rybník je vzdálen asi 14 km severně od Pardubic, leží u obce Bohumileč ve čtverci 5861 mezinárodního síťového mapování organismů. Celková rozloha rybníka činí 22,23 ha z toho na volnou hladinu připadá 18,9 ha. Na ostrůvky a porosty rákosu a orobince zůstává 3,3 ha. Nadmořská výška rybníka je 215 m. Roční teplotní průměr je 8,3 °C. Nejchladněji je v lednu (-2,0 °C) a nejtepleji v červenci (18,0 °C). Průměrný roční úhrn srážek činí 622 mm, nejméně srážek spadne v únoru (33 mm), nejvíce v červenci (79 mm) (VESECKÝ et al. 1958). Bohumilečský rybník je intenzivně rybářsky obhospodařován s chovem kaprů obecných (*Cyprinus carpio*).

Ptáci zde nacházejí vhodný úkryt (v rákosí a orobincových porostech) i vhodná místa ke hnízdění (ostrůvky a pobřežní vegetace). Jižní stranu rybníka tvoří zadržovací hráz s jedním stavidlem a jedním přepadem. Ze stromů rostoucích na hrázi převládá dub letní (*Quercus robur*), topol černý (*Populus nigra*), olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) a slivoň trnka (*Prunus spinosa*). Pod hrází byl nevelký dubový lesík (stromy v průměru až 1m) ten byl v roce 1996 vykácen, zrovna tak jako většina stromů na hrázi a ostrově ve východní části rybníka.

Východní strana rybníka má větší porost rákosu obecného (*Phragmites communis*), který zasahuje až k borovému lesu, odkud přitéká voda nevelkou struhou.

Severní strana je porostlá převážně olšemi lepkavými (*Alnus glutinosa*), bezem černým (*Sambucus nigra*), slivoní trnkou a břízou bradavičnatou (*Betula verrucosa*). Přitéká sem druhá struha z polí a je zde největší porost rákosu a orobince (*Typha sp.*), který hojně vyhledávají vodní ptáci.

Od západu přitéká třetí a největší struha přivádějící vodu z Újezdského rybníka, z dřevin převládá bez černý, olše a slivoň trnka. Jsou zde dvě nevelké rákosiny, jedna v jihozápadní části u silnice a druhá v severozá-

padní části rybníka za struhou. V této části rybníka je velký poloostrov asi 100 m dlouhý a 25 m široký a ostrov přibližně stejně velký. Mezi nimi jsou dva malé ostrůvky 5x2 m a 15x3 m. Na těchto ostrůvcích vyhnízdlilo každoročně nejvíce kachen. Druhý velký ostrov je uprostřed rybníka a třetí v jihovýchodní části. Všechny jsou porostlé olší, břízou, bezem a trnkou. Na jižní části u silnice bývala odchovna domácích kachen. Kolem rybníka se rozprostírají louky a pole.

Materiál a metodika

Ornitologický průzkum ptactva na Bohumilečském rybníce jsem prováděl od ledna 1988 do konce roku 1997. Během deseti let jsem zmíněnou lokalitu navštívil 271 krát a to hlavně v hnízdním období a v době obou tahů.

Sledované území zahrnuje jak hladinu rybníka, rákosové porosty a pobřeží (rákosiny, keře a podobně), tak i bezprostřední okolí rybníka do maximální vzdálenosti asi 500 m. Při inventarizačním průzkumu jsem zjišťoval počet hnízdících párů přímým odečtem, odhadem na základě počtu zpívajících samců nebo nálezem hnízd a počtu vyvedených rodinek. Zaznamenal jsem všechny ptáky zjištěné jak vizuálně, tak akusticky, popřípadě stopy po jejich výskytu (hnízda, vývržky, vytesané dutiny, apod.). Pozorování jsem prováděl pomocí dalekohledu 12x40, 10x50 a 20x60. Mimo přímé pozorování jsem se také zaměřil na odchyt a kroužkování ptáků. K odchytu ptáků jsem používal nárazových sítí a malých sklopek potažených látkou. Prováděl jsem rovněž měření vajec a to kovovým posuvným měřítkem (v textu jsou rozměry uvedeny v milimetrech). V přehledu zjištěných druhů jsem využil literárních údajů.

Výsledky

I. Potápky - *Podicepsiformes*

Na sledované lokalitě byly zjištěny 3 druhy a u všech bylo prokázáno hnízdění.

1.

Potápka roháč - *Podiceps cristatus (L.)*

Nepravidelně hnízdí 1 až 2 páry. Jarní přilet na lokalitu je od poloviny března, odlétá hned jak mlád'ata vyspějí, nejčastěji v druhé půli srpna. Hnízda s vajíčky (nejčastěji 2 až 4 vajíčka ve snůšce) jsem nacházel od 7. do 31. května.

Rozměry vajec: změřeno 11 vajec ze 4 hnízd (rozměry v milimetrech), průměr z 11 vajec: 52,02 x 35,71 (49,0 až 55,1 x 34,4 až 37,0)

2.

Potápka černokrká - *Podiceps nigricollis BREHM*

Hnízdění bylo prokázáno jen v roce 1995 - dva páry (nalezena dvě hnízda se snůškou 4 a 4 vejce) zahnízdili v řídkém rákosí. Před sledovaným obdobím zjistil hnízdění 5 párů v r. 1979 LEMBERK (in litt.).

Pravidelně se vyskytuje na jarním tahu v počtu do 10 ex. Na podzimním tahu jen zřídka. První pozorování je z 26.3.1989 - 9 ex.

Rozměry vajec: změřeno 8 vajec ve dvou hnízdech
Průměr 8 vajec: 43,28 x 29,75 (42,0 až 44,8 x 29,0 až 30,2)

3.

Potápka malá - *Tachybaptus ruficollis* (Pall.)

Hnízdění bylo prokázáno jen jednou. 30.5.1993 jsem našel hnízdo se šesti vajíčky ve větvích napůl potopeného stromu u poloostrova.

Pravidelně se vyskytuje na jarním tahu v počtu 2 až 5 ex. Na podzim jen výjimečně.

Rozměry vajec: změřeno 6 vajec v jednom hnízdě; průměr: 37,26 x 26,63 (36,6 až 38,5 x 26,4 až 26,4)

II. Veslonoží - *Pelecaniformes*

Pozorován jediný zástupce, kormorán velký.

4.

Kormorán velký - *Phalacrocorax carbo* (L.)

Zastižen jen pětkrát: 4.3.1989 - 1 ex., 4.4.1993 - 2 ex., 6. a 7.5.1994 - 2 ex. a 25.8.1997 - 6 ex. plavajících na hladině.

III. Brodiví - *Ciconiformes*

Z tohoto řádu bylo pozorováno sedm druhů.

5.

Volavka popelavá - *Ardea cinerea* L.

Pravidelně pozorována na obou tazích. Mladí nehnízdící jedinci zastiženi i v letních měsících. V nevelkém počtu zimuje. Při zamrzlé hladině rybníka loví hraboše na okolních polích. Nejvíce jedinců jsem pozoroval 5.8.1995 - 19 ex.

6.

Volavka červená - *Ardea purpurea* L.

Tento druh pozorován pouze jednou 6. srpna 1988 1 ex. stál na malém ostrůvku společně se dvěma ex. volavky popelavé. Tento jedinec sem přilétl z Újezdského rybníka (ČESÁK 1995).

7.

Volavka bílá - *Egretta alba* (L.)

Také pozorována pouze jednou a to dva ex. - 19. října 1986 seděl jeden ex. na stromě a k němu přilétl druhý ex. od Újezdského rybníka (ČESÁK 1995).

8.

Bukáček malý - *Ixobrychus minutus* (L.)

16. a 24. května 1992 se ozýval jeden sameček z rákosového porostu při severní straně rybníka.

9.

Bukač velký - *Botaurus stellaris* (L.)

Ve sledovaném období byl zjištěn jen ve dvou letech, vždy na jarním tahu. Od 4. do 7. března 1989 se jeden samec ozýval v rákosí na severu rybníka. Po druhé byl slyšen 8. března 1995 na stejném místě.

10.

Čáp bílý - *Ciconia ciconia* (L.)

Před sledovaným obdobím jeden pár hnízdil na stromě přímo v obci Bohumileč. V době sledování hnízdil jeden pár v obci Rokytno, tj. asi ve vzdálenosti 1 km. Na rybník a do jeho blízkého okolí zaletoval jen za potravou. Nejvíce jedinců jsem pozoroval 5.7.1991 - 7 ex. kroužilo nad rybníkem.

11.

Čáp černý - *Ciconia nigra* L.

Na lokalitě ani v blízkém okolí nehnízdí. Nejbližší obsazené hnízdo je asi 4 km. Jednotliví ptáci byli zastíženi nejčastěji na přeletu nad rybníkem. Jen jednou zastíženi při lovu na rybníku a to 1.7.1997 1 ex.

IV. Vrubozubí - *Anseriformes*

Vrubozubých bylo na lokalitě pozorováno 13 druhů.

12.

Labuť velká - *Cygnus olor* (Gmel.)

Před sledovaným obdobím v roce 1985 zde jeden pár vyvedl 7 mláďat. Hnízdo měli na ostrově u stavidla.

Ve sledovaném období se labuť pokusili 2x vyhnízdit. 15.5.1993 jsem našel hnízdo s 1 vejcem, bylo však vypité. Hnízdo bylo umístěno v rákosí při severním okraji rybníka. 6.4.1994 se situace opakovala, v hnízdě jedno vypité vejce.

Jednotliví ptáci na lokalitě zastíženi po celý rok. Nejvíce jedinců 25.9.1993 - 11 ex. a 6.5.1994 také 11 ex.

13.

Husa velká - *Anser albifrons* (Scop.)

První zahnízdění tohoto druhu bylo prokázáno v roce 1997. V tomto roce poprvé vyhnízdili i na Újezdském rybníku. Pravidelný výskyt na jarním a na podzimním tahu v nevelkých hejnech.

14.

Husa polní - *Anser fabalis* (Lath.)

Pravidelně protahuje v podzimních a zimních měsících. Na tahu je hojnější než předešlá. Na hladině rybníka pozorována jen jednou, 21. února 1992 odpočívalo 8 ex. u rákosového ostrova.

15.

Kachna divoká - *Anas platyrhynchos L.*

Na lokalitě hnízdí pravidelně, na jaře a na podzim pravidelně protahuje. V případech nezamrzlé hladiny zimuje. První jedinci se na lokalitě objevují hned po roztání ledu, tj. začátkem března.

Hnízdění: pravidelně hnízdí okolo 20 párů. Hnízda jsem nejčastěji nacházel na malých ostrůvcích, kde byla od sebe vzdálena často jen dva metry. Celkem bylo nalezeno 34 hnízd: 19 na malých ostrůvcích v trávě a kopřivách, 11 hnízd na velkých ostrovech v trávě a kopřivách nebo při jejich břehu v rákosí, v kachní budce vyhnízдили 3 páry a jedno hnízdo bylo nalezeno v hustém rákosí. Hnízda se snůškou jsem nacházel od půli dubna do začátku června.

Rozměry vajec: bylo změřeno 266 vajec z 28 hnízd;
průměr: 58,04 x 40,52 (54,1 až 65,0 x 37,4 až 45,0)

16.

Kopřivka obecná - *Anas strepera L.*

Pravidelně hnízdil jeden pár. Pravidelný je na jarním tahu, ale v malém počtu, nejvíce bylo pozorováno 3. dubna 1990 - 5 párů na hladině rybníka.

Hnízdo bylo nalezeno jen jednou na malém ostrůvku v trávě, ukryto 11 vajec. 30.6.1991 vodí 4 mláďata, 22.6.1995 vodí 9 mláďat. Koncem srpna z rybníka mizí.

17.

Čírka modrá - *Anas querquedula L.*

Na lokalitě nehnízdí. Pravidelně v malém počtu na jarním tahu - od poloviny března do konce dubna. Nejvíce jedinců bylo pozorováno 8. dubna 1990 - 5 samců a dvě samice na hladině rybníka.

18.

Čírka obecná - *Anas crecca L.*

Na sledované lokalitě nehnízdí. Pravidelná na jarním tahu, méně častá na podzim. Přilétá ihned po uvolnění ledu, nejdříve pozorována 8. března 1995 - 8 ex. na hladině. Poslední pozorování bylo 19. března 1991 - 4 ex.

19.

Hvízdák euroasijský - *Anas penelope L.*

Ve sledovaném období zastížen pouze dvakrát. 8. dubna 1990 1 samec na hladině rybníka a 21. února 1992 také 1 samec.

20.

Ostralka štíhlá - *Anas acuta L.*

Jediné pozorování tohoto druhu bylo 3. dubna 1990 - v severovýchodní zátoce odpočívali na hladině 3 samci a 2 samice.

21.

Lžičák pestrý - *Anas clypeata L.*

Pravidelně hnízdí 1 až 2 páry. Hojný na jarním tahu, na podzimním zcela chybí. Přilétá na lokalitu koncem března, ale hlavně v půli dubna.

Hnízdění: byla nalezena dvě hnízda, první 9.5. 1984, 6 vajec v trávě na velkém ostrově. Druhé, pravděpodobně náhradní 15.6. 1992 v trávě na malém ostrůvku, 8 vajec. Nejvíce jedinců bylo pozorováno 26. března 1984, a to 8 samců a 2 samice na hladině.

Rozměry vajec: Změřeno bylo 14 vajec ve 2 hnízdech.

Průměr 14 vajec: 56,73 x 40,82 (54,8 až 58,4 x 39,0 až 42,0).

22.

Polák velký - *Aythya ferina* (L.)

Na sledované lokalitě hnízdí pravidelně, ale v malém počtu. Hojný je na jarním tahu, na podzimním méně častý. Zimování nebylo pozorováno. Přílet na rybník připadá na půli března, nejdříve 4.3.1989 - 49 ex.

Hnízdění: pravidelně hnízdí 2 až 5 párů. Nalezeno bylo 12 hnízd z toho 11 hnízd bylo na vodě v rákosí a jedno hnízdo na ostrůvku v řídkém rákosí. Nejvíce jedinců 13.3.1994, 76 ex.

Rozměry vajec: Změřeno bylo 17 vajec ve 3 hnízdech.

Průměr 17 vajec: 60,98 x 44,71 (59,0 až 64,1 x 42,9 až 46,2).

23.

Polák chocholačka - *Aythya fuligula* (L.)

Na sledované lokalitě hnízdí pravidelně, ale v malém počtu. Na jarním tahu protahuje častěji než na podzimním. Zimování nebylo zaznamenáno. Přílet na lokalitu je nejčastěji v půli března, nejdříve však k 28.2.1992 - 1 samec a 1 samice na hladině.

Hnízdění: pravidelně hnízdí 3 až 7 párů. Nalezeno bylo 19 hnízd. 17 hnízd bylo na ostrůvcích v trávě a jen 2 v rákosích na hladině. Často jsem pozoroval samice vodící mláďata - 26. června 1992 vodila 1 samice 26 mláďat!, 16 ex. asi vlastních a další adoptovaná - 4 ex. poláka velkého a 6 ex. kachny divoké. Nejvíce jedinců jsem pozoroval 8.5.1993 - 33 samců a 10 samic. Převaha samců nad samicemi byla nejčastěji 3:1 někdy až 5:1.

Rozměry vajec: změřeno bylo 49 vajec v 5 hnízdech.

Průměr 49 vajec: 58,93 x 40,96 (54,4 až 63,6 x 38,4 až 42,4). Rozměrově zcela vybočuje jedno vajíčko (nebylo zařazeno do průměru): 33,3 x 27,7.

24.

Hohol severní - *Bucephala clangula* (L.)

Ve sledovaném období zastížen pouze jednou a to 21. března 1993, 1 pár lovil na rybníku, zdržel se zde 5 dnů.

V. Dravci - *Falconiformes*

Na lokalitě bylo ve sledovaném období pozorováno 9 druhů z toho jen 4 druhy prokázane hnízdili. Jeden druh hnízdil ve vzdálenosti asi 2 km. Ostatní zastížení na tahu nebo zimující.

25.

Luňák hnědý - *Milvus migrans* (BODD.)

Ve sledované lokalitě zastížen pouze jednou 22. června 1995, 1 ex. létal nad polem u rybníka. Zdržoval se zde na celý den.

26.

Krahujec obecný - *Accipiter nisus* (L.)

Na sledované lokalitě nehnízdí. Nejbližší hnízdiště je vzdáleno asi 1,5 km. Na lokalitě pozorován nejčastěji jednotlivě na přeletu nebo při lovu potravy v keřích kolem rybníka.

27.

Jestřáb lesní - *Accipiter gentilis* (L.)

Hnízdění bylo prokázáno v roce 1996 nálezem hnízda na borovici ve výšce 20 m. Na hnízdě byla pravděpodobně 2 mlád'ata. Hnízdo bylo v lese jen 100 m od rybníka. Na lokalitě pozorován převážně na přeletu.

28.

Káně lesní - *Buteo buteo* (L.)

Na sledované lokalitě každoročně hnízdí jeden pár. Hnízdo je umístěno ve vršku borovice 30 m nad zemí. Vzdálené asi 300 m od rybníka. Pozorováno v každém ročním období, nejhojnější v zimních měsících, kdy na lokalitu přilétnou ptáci ze severních oblastí.

29.

Káně rousná - *Buteo lagopus* (Pont.)

Na lokalitě jsem ho pozoroval pouze 2x. Poprvé 26. ledna 1992 - 1 ex. nad polem za rybníkem a podruhé 26. prosince 1992 také 1 ex. nad rybníkem.

30.

Moták pilich - *Circus cyaneus* (J.)

Pravidelně na jaře a na podzim protahují jednotliví ptáci. Občas zimuje. V letních měsících nebyl jeho výskyt zaznamenán.

31.

Moták pochop - *Circus aeruginosus* (L.)

Na sledované lokalitě hnízdí pravidelně. Přilet na rybník připadá na konec března a začátek dubna. Nejdříve pozorován 24. 3. 1990. Podzimní odlet z rybníka je koncem srpna.

Hnízdění: Pravidelně hnízdí 1 až 3 páry. Nalezeno 15 hnízd, všechna byla umístěna v rákosí. První nejčasnější snůška byla nalezena 16. 4. 1989 - 4 vejce. 13. 6. 1989 přivezl kolega K. Harant, 5 osiřelých mlád'at pochopů. Rozdělili jsme je ke dvěma párům hnízdícím na lokalitě. I když tato mlád'ata byla mnohem menší, oba páry je přijaly a úspěšně odchovaly. Oba páry měly po třech vlastních mlád'atech.

Rozměry vajec: změřeno bylo 32 vajec v 8 hnízdech.

Průměr 32 vajec: 49,02 x 38,69 (47,2 až 53,4 x 37,4 až 39,8).

32.

Poštołka obecná - *Falco tinnunculus* L.

Pravidelně hnízdí a zimuje. V blízkosti lokality hnízdí jeden pár. První dva roky hnízdila v dřevěné budce umístěné na výškové kótě (triangl). Následující roky obsazovala stará hnízda strak obecných.

33.

Orlovec říční - *Pandion haliaetus* (L.)

Na sledované lokalitě byl pozorován jen jedenkrát. 16. září 1991 - 1 ex. ulovil na rybníku malého kapra a odlétl s ním přes les směrem k Dřítečskému popílkovišti.

VI. Hrabaví - *Galliformes*

Na sledované lokalitě pozorovány 3 druhy, z toho 2 druhy prokazatelně hnízdí, 1 druh pravděpodobně.

34.

Koroptev polní - *Perdix perdix* (L.)

U tohoto druhu v posledních letech stavy značně poklesly. Na sledované lokalitě hnízdí jen v malém počtu. Nejvíce pozorování připadá na konec zimy a začátek jara, kdy kohoutci tokají a jejich hlas je daleko slyšet. Největší hejňko koroptví jsem pozoroval 4. března 1989 - 18 ex. na poli jižně od rybníka.

35.

Křepelka polní - *Coturnix coturnix* (L.)

Na sledované lokalitě se vyskytuje až od roku 1990, kdy se jeden koutek ozýval od 16. května do konce měsíce. Od roku 1993 se na lokalitě vyskytuje každoročně po celou hnízdní dobu. Přilet na lokalitu připadá na první polovinu května. Hnízdění nebylo prokázáno, ale je pravděpodobné.

36.

Bažant obecný - *Phasianus colchicus* L.

Na sledované lokalitě každoročně v nevelkém počtu hnízdí. Výskyt po celý rok. Hnízda byla nacházena kolem rybníka v keřích a rákosí. V zimních měsících se soustřeďovali kolem mysliveckých zásypů v blízkosti rákosí. 1. února 1993 vylétlo z rákosí 39 ex.

VII. Krátkokřídli - *Ralliformes*

Na sledované lokalitě byly pozorovány 3 druhy. Hnízdění bylo prokázáno u všech tří druhů.

37.

Chřástal vodní - *Rallus aquaticus* L.

Pravidelně každý rok hnízdí. Přilet na lokalitu připadá na konec března a začátek dubna. Hnízdo nebylo nalezeno, ale několikrát pozorována mláďata. Na rybníku hnízdí 2 až 5 párů. Zimování nebylo pozorováno.

38.

Slípka zelenonohá - *Gallinula chloropus* (L.)

Na sledované lokalitě hnízdila do roku 1989, kdy jsem našel poslední hnízdo. Od roku 1990 až do roku 1994 zcela chyběla. V roce 1995 na jaře po celý duben pozorován 1 ex. V roce 1996 a 1997 pravděpodobně 1 pár

hnízdil v severozápadní části rybníka, kde jsem několikrát v hnízdní době pozoroval 2 ex.

39.

Lyska černá - *Fulica atra* L.

Na sledované lokalitě je nejhojněji se vyskytující hnízdící druh. Hojná je na obou tazích. Pokud není hladina rybníka úplně zamrzlá často v menším počtu zimuje. Na rybníku se objevuje hned po roztání ledu. Nejdříve však 4. března 1989 - 12 ex. na hladině. Podzimní odlet připadá na konec října.

Hnízdění: Pravidelně hnízdilo 10 až 25 párů. Nalezeno bylo celkem 76 hnízd, z toho v řídkém rákosí 24, v hustém rákosí 12, u ostrovů ve větvích padlých stromů 21, v orobinci 9, na volné hladině, nekryté 5, na volné hladině v malých trsech rákosu 4 a na ostrově u paty stromu 1 hnízdo. Velikost snůšek 4 až 11 vajec, nejčastěji 8 a 9 ks.

Rozměry vajec: změřeno 437 vajec v 69 hnízdech.

Průměr 437 vajec: 53,48 x 36,71 (46,4 až 63,7 x 33,9 až 40,3).

VIII. Bahňáci - *Charadriiformes*

Ve sledovaném období bylo na lokalitě pozorováno 11 druhů tohoto řádu. U dvou druhů bylo prokázáno hnízdění. Jeden druh pozorován před sledovaným obdobím.

40.

Dytík úhorní - *Burhinus oedicnemus* (L.)

Mnou tento druh ve sledovaném období nebyl pozorován.

Ze starších údajů je jediné pozorování: "Pozoruhodné je, že 8. 6. 1936 byl uloven ad. samec na rozsáhlé písčíně v borovém lese u Bohumilče. Hnízdo tu nenalezeno, ale možnost hnízdění není vyloučena, neboť krajina je k tomu velice příhodná" MUSÍLEK (1946).

41.

Čejka chocholátá - *Vanellus vanellus* (L.)

Na sledované lokalitě hnízdí nepravidelně a nehojně. Hojná je však na obou tazích.

Jarní přilet na lokalitu je začátek března, někdy již koncem února. Podzimní tah probíhá v říjnu.

Hnízdění: Na lokalitě hnízdí 1 až 4 páry, v některých letech nehnízdí vůbec. Hnízda jsem nacházel hlavně na poli u rybníka v porostu kukuřice nebo obilí. Po vyhnízdění se z lokality vytrácejí. Nejvyšší počet byl pozorován 23. února 1997, 60 ex. přelétlo nad rybníkem.

42.

Kulík říční - *Charadrius dubius* SCOP.

Hnízdí jen ojedinele, hojný na obou tazích. Přilétá na lokalitu v půli dubna. Nejhojněji na bahně vypuštěného rybníka 25. dubna 1997 - 16 ex.

Hnízdění: Hnízdění bylo prokázáno jen jednou a to v roce 1993, kdy jeden pár hnízdil nad vodou na molu (4 vajíčka), 4 června jsem odchytil 3 pull. a okroužkoval. Čtvrté vajíčko bylo čisté.

43.

Pisík obecný - *Actitis hypoleucos* (L.)

Na sledované lokalitě nehnízdí. Každoročně na obou tazích v nevelkém počtu. Hojnější bývá jen pokud je rybník v době tahu vypuštěný, jako třeba 19. dubna 1997, kdy se zde zdržovalo až 12 ex.

44.

Vodouš bahení - *Tringa glareola* L.

Na sledované lokalitě pozorován jen 3x: 21. dubna 1991 - 1 ex. lovil potravu na dně vypuštěného rybníka, 25. dubna 1997 - 1 ex. na bahně vypuštěného rybníka, 25. dubna 1997 - 1 ex. na bahně vypuštěného rybníka a 26. dubna 1997 - 2 ex.

45.

Vodouš kropenatý - *Tringa ochropus* L.

Před sledovaným obdobím byl pozorován v zimě. „30.1.1983 - 2 ex. na bahnitěm dně vypuštěného rybníka Bohumilečský u Bohumilče (Pardubice). M. Černý, K. Dohnal“ (ŽDÁREK 1984).

Ve sledovaném období jsem ho zaznamenal jen na jarních tazích v malém počtu. Na jaře roku 1997, kde byl rybník vypuštěný se zde od 18. dubna do 26. dubna zdržovalo 4 až 9 ex. Tři ex. se podařilo odchytit a okroužkovat.

46.

Vodouš šedý - *Tringa nebularia* (GUNN.)

Ve sledovaném období pozorován jen na jaře roku 1997. Od 18. dubna do 26. dubna se zde zdržovali 2 až 4 ex., jen 25. dubna tu bylo 12 ex. ve třech hejnkách jiných bahňáků.

47.

Vodouš rudonohý - *Tringa totanus* (L.)

Ve sledovaném období pozorován jen na jarním tahu. První pozorování je z 23. března 1991 - 2 ex. na bahně rybníka. Poslední z 1. května 1997. Nejvyšší počet byl pozorován 30. března 1997 a to 7 ex. na bahnitěm dně rybníka.

48.

Vodouš tmavý - *Tringa erythropus* (PALL.)

Na sledované lokalitě pozorován jen na jarním tahu v roce 1997 na dně vypuštěného rybníka. Od 19. dubna do 26. dubna se zde zdržoval 1 až 3 ex.

49.

Sluka lesní - *Scolopax rusticola* L.

Ve sledovaném období pozorován jen jednou na jarním tahu. 12. dubna 1993 - 1 ex. navečer přelétl nízko nad mlazinou u lesa za rybníkem.

50.

Bekasina otavní - *Gallinago gallinago* (L.)

Běžná, ale nehojná na obou tazích. Nehnízdí. První pozorování na jarním tahu 4. března 1991, 1 ex. V hnízdním období nebyla pozorována. Nejčastěji se vyskytuje na okrajích rákosových porostů a na podmáčených loukách.

51.

Slučka malá - *Lymnocyptes minimus* (BRÜNN.)

Na sledované lokalitě zastížena jen v roce 1997. 16. dubna 3 ex. na dně vypuštěného rybníka a 19. dubna 1 ex. tamtéž.

IX. Dlouhokřídli - *Lariiformes*

Ve sledovaném období byly na lokalitě zaznamenány jen tři druhy tohoto řádu. Ani jeden zde v současnosti nehnízdí.

52.

Racek bouřní - *Larus canus* L.

Ve sledovaném období pozorován jen čtyřikrát, 18. 3. 1989 - 1 adultní pták na hladině, 15. a 16. dubna 1989 - 1 adultní a 1 loňský pták stojí na kůlech vyčnívajících z hladiny a 16. 4. 1995 - 3 ad. ex. na hladině.

53.

Racek chechtavý - *Larus ridibundus* L.

Na sledované lokalitě v současnosti nehnízdí, přestože ještě v roce 1979 zde vyhnízdlilo nejméně 200 párů (LEMBERK in litt.). Hojný je na obou tazích. V hnízdní době sem zalétá z nedalekého Újezdského rybníka, kde hnízdí. Jarní přilet spadá do první půlky března, nejdříve však 28. února, 27 ex. Podzimní poslední pozorování připadá na konec října.

54.

Racek malý - *Larus minutus* PALL.

Na sledované lokalitě zaznamenán jen 3x. 6. května 1994 - 1 ex. létá nad rybníkem, 16. května 1995 - 1 ex. a 1. května 1996 - 3 ad. ex. nad rybníkem.

X. Měkkozobí - *Columbiformes*

Ve sledovaném období byly na lokalitě pozorovány tři druhy. Všechny zde v malém počtu hnízdí. Údaje se týkají pouze ptáků hnízdících v nejbližším okolí rybníka.

55.

Holub hřivnáč - *Columba palumbus* L.

Na sledované lokalitě hnízdí. Jarní přilet je v první půli března. Podzimní odlet připadá na konec září.

Hnízdění: Hnízda jsem nacházel v keřích a na stromech kolem rybníka. Na lokalitě hnízdí 1 až 2 páry.

56.

Hrdlička divoká - *Streptopelia turtur* (L.)

Každoročně zde hnízdí jeden pár. Přilet na lokalitu připadá na konec dubna a začátek května. Hnízda jsem nacházel v keřích černého bezu rostoucího kolem rybníka.

57.

Hrdlička zahradní - *Streptopelia decaocto* (FRIV.)

Na sledované lokalitě hnízdí pravidelně. Stálá. V blízkosti rybníka hnízdí 3 až 5 párů. Hnízda byla nacházena na stromech a jedno na trámu pod střechou u kachňárny. Po vyhníždění se shlukují do větších hejn, např. 29. listopadu 1991 - 77 ex. na poli za rybníkem.

XI. Kukačky - *Cuculiformes*

58.

Kukačka obecná - *Cuculus canorus* L.

Na sledované lokalitě hnízdící druh. Přilet na rybník připadá na poslední dubnové dny. Odlet již v srpnu.

Hníždění: Nalezeno bylo jediné hnízdo, kam bylo sneseno jedno vejce. Pěstounem byl rákosník obecný.

XII. Sovy - *Strigiformes*

Na sledované lokalitě byly zjištěny 2 druhy. Z toho jeden druh prokazatelně hnízdí, u druhého se nepodařilo hnízdo nalézt.

59.

Puštík obecný - *Strix aluco* L.

Pravidelně hnízdí. Od roku 1987 hnízdí v plastické budce umístěné na modříně asi 8 m vysoko, od rybníka cca 100 m, od roku 1995 i v druhé plastické budce na borovici ve výšce 7 m, asi 300 m za rybníkem.

Rozměry dvou vajíček: 46,9 x 38,6 a 47,7 x 38,4

60.

Kalous ušatý - *Asio otus* (L.)

Hníždění nebylo prokázáno, i když je pravděpodobné. Několikrát byly zaznamenány jeho hlasové projevy: 1. března 1991 - 1 ex. se ozývá ze stro-
mořadí za rybníkem, 16. března 1994 - 1 ex. se ozýval z lesa za hřbitovem.

XIII. Svišťouni - *Apodiformes*

61.

Rorýs obecný - *Apus apus*

Na lokalitě ani v její blízkosti nehnízdí. Zaletuje sem jen za potravou. Pravidelně loví nad hladinou od května do srpna. Nejvyšší počet byl zaznamenán 1. června 1990 - asi 40 ex.

XIV. Srostloprstí - Coraciiformes

Pozorování dva zástupci tohoto řádu.

62.

Ledňáček říční - *Alcedo atthis* (L.)

Ze sledované lokality je jen jediné pozorování. 29. dubna 1995 - 1 ex. se zdržoval po celý den v jihozápadní zátoce. Pozoroval jsem ho několikrát i při lovu rybek. Následující den se zde již nevyskytoval.

63.

Dudek chocholatý - *Upupa epops* L.

Na sledované lokalitě se vyskytoval jen v roce 1993. Od 25. května do 30. června se jeden ex. zdržoval jižně od rybníka u struhy vytékající z rybníka a na dvoře mezi drůbeží.

XV. Šplhavci - Piciformes

Na sledované lokalitě byly zjištěny 4 druhy, z toho 3 každoročně hnízdí

64.

Žluna zelená - *Picus viridis* L.

Na sledované lokalitě hnízdí pravidelně 1 až 2 páry - jeden pár u hřbitova a druhý na kraji za rybníkem. 2. června 1995 vyvedli 4 mláďata z dutiny v olši na ostrově 2 m nad zemí.

65.

Datel černý - *Dryocopus martius* (L.)

Přímo na sledované lokalitě nehnízdí, ale v lese jihozápadně od rybníka hnízdí každý rok 1 pár a v lese východně od rybníka také 1 pár. Nad rybníkem nejčastěji jen přelétá.

66.

Strakapoud velký - *Dendrocopos major* (L.)

Na sledované lokalitě a v blízkém okolí hnízdí každoročně 3 až 5 párů. Hnízdní dutiny jsem nacházel na hrázi rybníka v dubech a topolech na ostrovech v olších a břízách a v okolních lesích v borovicích. Nejnižše umístěná dutina byla na ostrově v olši 45 cm nad zemí, nejvýše v topolu u stavidla 20 m nad zemí.

V zimních měsících se shlukuje do hejn společně se sýkorami, brhlíky a šoupálky a potulují se kolem rybníka a v lesích.

67.

Strakapoud malý - *Denrocopos minor* (BREHM)

Na sledované lokalitě byl nejčastěji pozorován v jarních a podzimních měsících. 5. června 1993 zaletovali rodiče krmit mláďata do dutiny olše na poloostrově. Dutina byla ve výšce 6 m nad zemí.

XVI. Pěvci - Passeriformes

Na sledované lokalitě tvoří pěvci nejpočetnější řád. Pozorováno bylo

67 druhů. Větší pozornost jsem věnoval druhům, které jsou více vázány na rybník a jeho blízké okolí, hlavně na pobřežní vegetaci.

68.

Skřivan polní - *Alauda arvensis* L.

Na sledované lokalitě pravidelně hnízdí. Hojný na obou tazích. Přílet na lokalitu je nejčastěji koncem února a začátkem března, nejdříve však 15.2. 1989. Odlet z lokality připadá na konec září a října.

69.

Břehule říční - *Riparia riparia* (L.)

Na lokalitě nehnízdí. Pravidelně zde nad hladinou loví potravu a v severní rákosině nocuje. Přílet na rybník je koncem dubna a odlet je v půli září. Na rybníku je velké nocoviště břehulí a vlaštovek. Hlavně před odletem zde nocuje asi 700 až 1000 břehulí. Kroužkováním jsem zjistil u jedné břehule nocování opakovaně po tři roky.

70.

Vlaštovka obecná - *Hirundo rustica* L.

Hnízdí ve vesnici v hospodářských budovách. Přílet připadá na půli dubna, odlet na říjen. Na lokalitě je nocoviště, které čítá před odletem do Afriky až 2500 ex. V hnízdní době loví desítky vlaštovek nad hladinou potravu.

71.

Jířička obecná - *Delichon urbica* (L.)

Hnízdí ve vesnici pod střechami budov. Přílet na rybník je nejčastěji v druhé půli dubna. Odlet z lokality připadá na září. Nad hladinou rybníka běžně loví potravu.

72.

Linduška lesní - *Anthus trivialis* (L.)

Hnízdí pravidelně v lese za hřbitovem a za rybníkem. Přílet na lokalitu je nejčastěji v druhé polovině dubna. Odlet je koncem srpna.

73.

Konipas luční - *Motacilla flava* L.

Na sledované lokalitě pozorován pouze dvakrát. 20. dubna 1997 pobíhal po bahně vypuštěného rybníka 4 ex. 25. dubna 1997 na stejném místě 9 ex. všichni tito ex. patřili k formě středoevropské (*M. f. flava* L.)

74.

Konipas horský - *Motacilla cinerea* TUNST.

Od roku 1990 hnízdí pravidelně jeden pár. Přílet na lokalitu je v půli března. První hnízdo jsem našel pod mostkem u stavidla na dřevěném trámu 22. dubna 1990. Bylo zde 6 pull. Následující den jsem zde umístil dřevěnou polobudku a již 19. května 1990 v ní bylo 6 vajíček. V následujících letech hnízdili střídavě v budce a na trámu.

Rozměry 6 vajec z 1 hnízda: průměr 19,51x 14,85 (19,3 - 19,8 x 14,7 - 15,1).

75.

Konipas bílý - *Motacilla alba* L.

Na sledované lokalitě hnízdí pravidelně. Pravidelně protahuje na obou tazích. Zimuje jen výjimečně. Přílet na lokalitu je nejčastěji v půli března nejdříve 2.3.1997. Pozorování z 27.2.1995 a 28.2.1994 jsou pravděpodobně jedinci zimující v okolí rybníka. Odlet z lokality připadá na konec září a začátek října.

Hnízdění: Přimo na lokalitě hnízdí 5 až 10 párů. Nalezeno bylo celkem 37 hnízd, z toho v budkách pro kachny ze dřeva 8, v budkách pro kachny z plastu 16, v polobudce na zdi domu 7, a v zemních děrách na ostrově 6. Velikost snůšek 5 až 6 vajíček.

Rozměry vajec: změřeno 38 vajec v 7 hnízdech.

Průměr 38 vajec: 19,71 x 15,18 (18,3 až 21,7 x 14,4 až 16,0)

76.

Pěvuška modrá - *Prunella modularis* (L.)

Na sledované lokalitě zastížena v nehojném počtu na jarním i podzimním tahu. V hnízdním období nebyla pozorována. Jediný ex. chycen do sítě a kroužkován 16. dubna 1995.

77.

Červenka obecná - *Erithacus rubecula* (L.)

Na sledované lokalitě běžný druh. Pravidelně hnízdí, protahuje jak na jaře tak na podzim. Výjimečně zimuje. Přílet na lokalitu je nejčastěji v druhé půli března, nejdříve 8.3.1991. Odlet koncem října. Zimování bylo pozorováno jen jednou, 1. ledna 1993 - 1 ex. chycen v rákosí do sítě.

Hnízdění: Hnízdo nebylo nalezeno, ale několikrát byly chyceny samice s hnízdni nažinou.

78.

Slavík obecný - *Luscinia megarhynchos* BREHM

Na lokalitě pravidelně hnízdí 1 až 2 páry. Přílet na lokalitu je nejčastěji koncem dubna a začátkem května, nejdříve 19.4.1995.

Hnízdění: Hnízdo nebylo nalezeno. Na hnízdění se dá usuzovat podle zpěvu samců, kteří zpívají v hnízdním období na stejných místech.

79.

Rehek domácí - *Phoenicurus ochruros* (GMEL.)

Běžně hnízdící druh. První pozorování připadá na druhou půli března nejdříve 13.3.1991 - 1 samec zpívá na budově u stavidla.

Hnízdění: Hnízda jsem nacházel nejčastěji ve výklencích budov a v polobudce na zdi u stavidla. V roce 1991 jeden pár vyhnízdil a zdárně vyvedl 5 mláďat v polobudce pod mostkem u stavidla, která zde byla instalována pro konipase horského.

80.

Rehek zahradní - *Phoenicurus phoenicurus* (L.)

Na sledované lokalitě se vyskytuje nehojně. Hojný je na jarním tahu koncem dubna a května. Hnízdo nebylo nalezeno. Hnízdění je pravděpodobné, neboť několikrát byl pozorován pár v hnízdní době na hrázi rybníka a z hřbitova.

81.

Kos černý - *Turdus merula* L.

Hojný druh hnízdící kolem rybníka. Celoroční výskyt.

Hnízda byla nacházena hlavně v keřích kolem rybníka. Nejnižší umístěné hnízdo bylo 40 cm nad zemí v keři černého bezu.

82.

Drozd kvíčala - *Turdus pilaris* L.

Pravidelný zimní host. V době hnízdění nebyl tento druh pozorován.

Výskyt na lokalitě od konce listopadu do konce března. Nejvíce jedinců bylo pozorováno 4. března 1989 asi 100 ex. na louce za rybníkem.

83.

Drozd zpěvný - *Turdus philomelos* BREHM

Kolem rybníka hnízdí nehojně, hojnější je v lesích. Přílet na lokalitu oznamuje svým zpěvem a to nejčastěji v půli března. Odlet je v říjnu.

Hnízda jsem nacházel nejčastěji v keřích černého bezu.

84.

Drozd cvrčala - *Turdus iliacus* BREHM

Tento druh byl na sledované lokalitě pozorován pouze jednou. Dne 8. dubna 1990 2 ex. sháněli potravu na louce za rybníkem.

85.

Cvrčilka zelená - *Locustella naevia* (BODD.)

Nehojně se vyskytuje na jarním a podzimním tahu. Většinou jen jednotliví ptáci. 16. května 1992 zde zpívali dva samci, jeden v křoví u hřbitova, druhý u lesa za rybníkem.

86.

Cvrčilka říční - *Locustella fluviatilis* (WOLF)

Tento druh byl na lokalitě pouze jednou, 7. května 1994 se jeden ex. chytil v rákosí do sítě.

87.

Cvrčilka slavíková - *Locustella luscinioides* (SAVI)

Nejhojnější z cvrčilek. Pravidelně hnízdí a protahuje na obou tazích. Přílet na lokalitu v druhé půli dubna, nejdříve zastižena 8. dubna 1989 - 1 samec zpívá v rákosí.

Hnízdění: Hnízdo nebylo nalezeno, přesto je hnízdění pravděpodobné. V hnízdní době byla odchycena samice s hnízdní nažinou a několikrát tentýž samec na stejném místě.

88.

Rákosník proužkováný - *Acrocephalus schoenobaenus* (L.)

Pravidelně hnízdí. Hojný na obou tazích, hlavně na podzimním. Přilet na rybník do půli dubna, nejdříve však 6. dubna 1991. Odlet z rybníka připadá na začátek září.

Hnízdění: Hnízdo nebylo nalezeno, ale často se chytly samice s hnízdní nažinou a mladí čerstvě vylétnutí z hnízd.

89.

Rákosník zpěvný - *Acrocephalus palustris* (BECHST.)

Na sledované lokalitě se vyskytuje jen zřídka.

Pravděpodobně hnízdí 1 pár na zarostlé struze přitékající do rybníka od severu. Několikrát zastižen v srpnu na podzimním tahu.

90.

Rákosník obecný - *Acrocephalus scirpaceus* (HERM.)

Nejhojnější z rákosníků. Pravidelně hnízdí. Hojně protahuje na obou tazích, hojnější na podzimním. Přilet na lokalitu koncem dubna a začátkem května. Odlet z lokality koncem srpna a začátkem září.

Hnízdění: Hnízda byla nacházena nejčastěji v rákosí při kraji hladiny. Kroužkováním bylo zjištěno, že se někteří jedinci vrací po roce i po dvou na stejné místo.

Rozměry vajec: změřeno 22 vajec ze 6 hnízd.

Průměr 22 vajec: 17,99 x 13,75 (16,8 až 19,4 x 13,0 až 15,6)

91.

Rákosník velký - *Acrocephalus arundinaceus* (L.)

Hnízdí pravidelně, ale nehojně. Ani na tahu není hojný. Přilet na lokalitu je v prvních květnových dnech. Odlet již koncem srpna.

Hnízdění: Hnízdí zde 1 až 2 páry každý rok. Hnízda byla nacházena v rákosí nad hlubokou vodou. Jedno hnízdo bylo postaveno na orobinci. Snůška čistá 4 až 5 vajíček.

92.

Sedmihlásek hajní - *Hippolais icterina* (VIEILL.)

Na sledované lokalitě hnízdí 1 až 2 páry nejčastěji na jižní hrázi. Přilet na lokalitu připadá na začátek května. Odlet již v druhé půli srpna.

93.

Pěnice pokřovní - *Sylvia curruca* (L.)

Na lokalitě hnízdí pravidelně, pravidelně protahuje na obou tazích. Přilet je v druhé půli dubna. Odlet je začátkem září.

Hnízdění: Hnízda jsem nacházel kolem rybníka v keřích do 150 cm nad zemí. Velikost snůšky 4 až 5 vajíček. Jedno hnízdo bylo u hřbitova v tuji ve výšce 190 cm nad zemí.

94.

Pěnice hnědokřídla - *Sylvia communis* LATH.

Hnízdí, ale jen ojediněle, na tahu nehojná. Na jaře přilétá v prvních květnových dnech. Odlétá začátkem září.

Hnízdění: Nalezl jsem jen dvě hnízda. Jedno bylo v kopřivách 30 cm nad zemí - 4 vajíčka a druhé v ostružině asi 50 cm nad zemí - 3 pull.

95.

Pěnice slavíková - *Sylvia borin* (BODD.)

Hnízdění nebylo prokázáno. Nejčastěji zastížena na jarním a hlavně na podzimním tahu. Z hnízdního období je málo pozorování 1. června 1991 - 1 samec chycen do sítě, 27. května 1993 - 1 samec zpívá v křoví u severozápadní zátoky.

96.

Pěnice černohlavá - *Sylvia atricapilla* (L.)

Běžně hnízdí. Nejhojnější z pěnic. Jarní přilet na lokalitu připadá na půli dubna. Nejdříve pozorována 2. dubna 1989 - 1 zpívající sameček u kachňárny. Podzimní odlet připadá na konec září.

Hnízdění: Hnízda jsem nacházel v keřích kolem rybníka, hlavně ve větvích černého bezu. Nejvýše umístěné hnízdo bylo v tuji u hřbitova 220 cm nad zemí 16. května 1992 - 5 vajíček.

97.

Budníček menší - *Phylloscopus collybita* (VIELL.)

Hojně hnízdí v porostu kolem rybníka, na ostrovech a v blízkém lese. Hojně protahuje na obou tazích. Přilet na lokalitu je v druhé půli března. Odlet z lokality v říjnu.

Hnízdění: Hnízdo jsem našel jedno - 9. května 1989 na ostrově v trávě hnízdo se 6 vajíčky.

98.

Budníček větší - *Phylloscopus trochilus* (L.)

Nehojně hnízdí v okolí rybníka. Ani na tahu není hojný. Na jaře přilétá v první půli dubna odlétá koncem září. Hnízdo nebylo nalezeno, ale výskyt v hnízdní době nasvědčuje hnízdění.

99.

Králíček obecný - *Regulus regulus* (L.)

Běžný, stálý pták. Přímou na lokalitě byl pozorován jen jednou - 21. února 1992 - 6 ex. na stromech u hráze rybníka. V lesích kolem rybníka je hojný. Nejčastěji pozorován od podzimu do jara.

100.

Lejsek šedý - *Muscicapa striata* (PALL.)

Na sledované lokalitě nehojně hnízdí. Ani na tahu není hojný. Hnízdění: Hnízda jsem nejčastěji nacházel v polobudce na budově u rybníka. Dvakrát ve výklenku zde jednou na plechovém zásobníku na krmivo pro ryby.

101.

Lejssek černohlavý - *Ficedula hypoleuca* (PALL.)

Ze sledované lokality je jen jediný údaj. 19. dubna 1996 se zdržoval jeden samec v křoví na hrázi rybníka.

102.

Sýkořice vousatá - *Panurus biarmicus* (L.)

Na sledované lokalitě nepravidelně hnízdí a občas zimuje.

Hnízdění: Poprvé zde vyhnízdil v roce 1990 (ČESÁK 1992). V tomto roce zde vyhnízdilo 3 až 5 párů. Okroužkovat se podařilo 10 ex. (4 samci, 3 samice a 3 mladé tohoroční ptáky.)

Podařilo se mi nalézt hnízdo: 19.5.1990 jedno čisté vajíčko v hnízdě již opuštěném na ondatri kupě. Podruhé vyhnízdil jeden pár v roce 1993 a měli jen jedno mladé.

Zimování: Od 16.12.1990 do 9.3.1991 zimoval 1 samec v severní rákosině. Druhé zimování bylo v zimě 1992-93, kdy zde bylo pozorováno až 21 ex.

103.

Mlynařík dlouhoocasý - *Aegithalos caudatus* (L.)

Ojedinelé hnízdí. Hojně pozorován na podzim a v zimě ve společnosti sýkor. Hnízdo nebylo nalezeno, ale byla odchycena samice s hnízdní naziinou, na hrázi rybníka.

104.

Sýkora parukářka - *Parus cristatus* L.

Na sledovanou lokalitu se zatoulá jen ojedinelé. Většina pozorování je ze zimního období, kdy se potuluje ve společnosti jiných sýkor v okolních lesích. Z hnízdního období je jediné pozorování: 29. května 1996 - 2 ex. (asi pár) na okraji lesa za hřbitovem.

105.

Sýkora uhelníček - *Parus ater* L.

Na lokalitě se vyskytuje jen ojedinelé a hlavně v zimním měsících. V okolních lesích nehojně hnízdí. Jediné hnízdo bylo nalezeno v budce v lese za rybníkem: 14. května 1993 - 8 vajíček.

106.

Sýkora modřinka - *Parus caeruleus* L.

Hojně hnízdí, hlavně v okolních lesích, ale několikrát i ve stromech kolem rybníka. V zimních měsících početná hejna se pohybují v rákosí a shánějí potravu.

Hnízdění jsem sledoval převážně v budkách umístěných kolem rybníka a v lese za rybníkem. Hnízda stavějí již v dubnu. Velikost nalezených snůšek 10 až 13 vajíček.

Rozměry vajec: Změřeno 46 vajíček ze 4 hnízd

Průměr 46 vajec: 15,40 x 11,82 (14,4 až 16,8 x 11,0 až 12,4)

Všechna vajíčka byla změřena v budkách.

107.

Sýkora koňadra - *Parus major L.*

Hojně hnízdí jak kolem rybníka, tak hlavně v okolních lesích. V zimě bývá zastížena v rákosí, ale ne tak hojně, jako sýkora modřinka.

Hnízdění: Hnízda jsem nacházel v dutinách stromů kolem rybníka a hlavně v lesích. Kontroly hnízdění a měření vajíček jsem prováděl ve dřevěných a plastických budkách. Hnízdění začíná v dubnu. Velikost snůšek nejčastěji 8 až 11 vajíček.

Rozměry vajec: Změřeno 50 vajíček z 5 hnízd

Průměr 50 vajíček: 17,73 x 13,28 (16,0 až 19,6 x 12,4 až 13,8)

Všechna vajíčka byla změřena v budkách.

108.

Brhlík lesní - *Sitta europaea L.*

Běžně hnízdící druh. Přímě na lokalitě hnízdí nepravidelně u stavidla v dutině. V okolních lesích hnízdí hojně, obsazuje i dřevěné budky. Dvakrát zahnízdil v plastické budce. V zimních měsících je zastížen v hejnkách sýkor.

109.

Šoupálek dlouhoprstý - *Certhia familiaris L.*

Nehojně hnízdí v okolních lesích. Na lokalitě pozorován hlavně v zimních měsících společně v hejnkách sýkor. Jediné hnízdo nalezeno za hřbitovem na borovici za odchlíplou kůrou 50 cm nad zemí: 21. května 1989 - 5 vajíček. O týden později byla odchlíplá kůra spadlá na zem a s ní i hnízdo, vajíčka již zde nebyla.

110.

Moudivláček lužní - *Remiz pendulinus (L.)*

Každoročně hnízdí. Počet hnízd kolísá a v posledních letech klesá. Přilet na lokalitu je koncem března a začátkem dubna. Odlet z lokality je koncem září.

Hnízdění: Na lokalitě hnízdí každoročně 2 až 6 párů. Nalezeno bylo 37 hnízd. Nejčastěji byla postavena na bříze a to 28 a na olši 9x. Výška hnízd nad zemí obvykle 2 až 4 m, 3 hnízda ve výšce 6 m.

111.

Žluva hajní - *Oriolus oriolus (L.)*

Na sledované lokalitě hnízdí každoročně 1 až 2 páry. Přilet na lokalitu oznamuje samec svým typickým zpěvem a to zpravidla od 3. do 7. května, nejdříve 28.4.1995. Odlet v srpnu.

Hnízdění: Hnízdo jsem našel jen jedno a to až na podzim, když opadlo listí ze stromů, bylo postaveno na dubu ve výšce 12 m.

112.

Ťuhák obecný - *Lanius collurio L.*

Na sledované lokalitě hnízdí 1 až 2 páry. Každoročně hnízdí 1 pár v růži šípkové ve stále stejném keři jižně od rybníka. Výška hnízda 120 až

220 cm nad zemí. Druhý pár několikrát zahníždil severně od rybníka také v růži šípkové. Přilet na lokalitu je v prvních květnových dnech. Odlet v září.

113.

Ťuhýk šedý - *Lanius excubitor* L.

Na lokalitě byl pozorován pouze třikrát. 12. října 1990 - 1 ex. na stromě severně od rybníka, 26. prosince 1992 - 1 ex. přelétl nad rybníkem a 6. února 1993 - 1 ex za rybníkem na keři černého bezu.

114.

Sojka obecná - *Garrulus glandarius* (L.)

V přílehlých lesích hnízdí, přímo na lokalitě nehnízdí. Nejhojnější výskyt na lokalitě je od podzimu do jara. Nejvíce ex. přelétlo v malých odstupech za sebou 11. dubna 1992 a to 12.

115.

Straka obecná - *Pica pica* (L.)

Na sledované lokalitě hnízdí jen zřídka. Nejčastěji pozorována na přeletu od podzimu do jara.

U rybníka zahníždila jen dvakrát. V roce 1987 bylo hnízdo postaveno v hrůšni asi 5 m nad zemí. V roce 1994 hnízdo severně od rybníka ve švestce 2 m nad zemí (mrtvá mláďata).

116.

Kavka obecná - *Corvus monedula* L.

Na sledované lokalitě ani v blízkém okolí nehnízdí. Nejbližší hnízdiště je na hradě Kunětická hora vzdálené asi 5 km. V hojném počtu protahují společně s havrany polními zimující hejna. Jejich výskyt je od konce října do půlky března. V letních měsících zcela chybí.

117.

Havran polní - *Corvus frugilegus* L.

Na lokalitě ani v blízkém okolí nehnízdí. V hojném počtu přeletují hejna zimujících ptáků. Výskyt je od konce října do půlky března. V letních měsících zcela chybí.

118.

Vrána obecná šedá - *Corvus corone cornix* L.

Na lokalitě vyhníždila dvakrát v roce 1987 a v roce 1992 po každé na ostrově u stavidla na olši ve výšce asi 15 m. V blízkosti rybníka hnízdí pravidelně každý rok 1 až 2 páry. Nejvíce pozorování je na jaře, kdy nad rybníkem často přiletují jednotliví ptáci nebo malé skupinky do 10 ex.

119.

Krkavec velký - *Corvus corax*

Na sledované lokalitě nehnízdí. Stálý pták. Od roku 1990 nad lokalitou přeletují jednotliví ptáci po celý rok. Před rokem 1990 nebyl pozorován. Nejbližší obsazené hnízdo je asi 3 km severně od rybníka.

120.

Špaček obecný - *Sturnus vulgaris* L.

Na sledované lokalitě pravidelně hnízdí v dutinách stromů. Často obsazuje vyvýšené budky. Přilet na lokalitu je v druhé půli února. Odlet z lokality připadá na konec října a začátek listopadu. V mírných zimách v malém počtu zimuje.

Hnízdění: Hnízdí dvakrát ročně. První hnízdění začíná v dubnu, druhé pak v květnu. Největší hnízdní kolonií byla na jižní hrázi v dubině, kde hnízdilo 25 až 35 párů. Většina hnízdních dutin byla ve výšce 7 a 15 m nad zemí. Několikrát zahnízdili v budkách kolem rybníka a to ve výšce 3 m. Velikost nalezených snůšek byla 5 až 7 vajec

121.

Vrabec domácí - *Passer domesticus* (L.)

Velmi hojný, hlavně ve vesnici. Stálý. Přímou na lokalitě hnízdilo několik párů nad střechou kachňárny a pod střechou budovy s krmením pro ryby. V zimě zaletují hejnska na hráz k zásipu za potravou.

122.

Vrabec polní - *Passer montanus* (L.)

Velmi hojný kolem celého rybníka. Stálý. V zimních měsících se shlukuje do hejn o více než 100 kusech a zdržuje se u zásypu.

Hnízdění: Hnízdí dvakrát do roka. Hnízda jsem nacházel v dutinách stromů kolem rybníka a u silnice. Často obsazuje budky s malým vletovým otvorem. Každý rok jeden pár hnízdí u silnice u hřbitova ve švestce 220 cm nad zemí. Sameček byl velmi bojovný a vyháněl každého ptáka, který se jen ke stromu přiblížil. Velikost nalezených snůšek 4 až 6 vajčků.

123.

Pěnkava obecná - *Fringilla coelebs* L.

Na sledované lokalitě hojně hnízdí, protahuje a v malém počtu zimuje (převážně samci). Přilet na lokalitu je nejčastěji v půli března a odlet je v říjnu.

Hnízdění: Hnízdí kolem celého rybníka, v lesích, stromořadích a na zahradách ve vesnici. Hnízda jsem nacházel na různých stromech, hlavně na listnatých ve výšce 1,2 až 5 m nad zemí, velikost snůšek 4-5 vajec.

124.

Pěnkava jikavec - *Fringilla montifringilla* L.

Na sledované lokalitě jsem ho zastihl jen třikrát. 16. dubna 1995 jsem jednoho samce chytil do sítě, 22. listopadu 1996 se zdržovalo 12 ex. u zásypu za rybníkem a 2. ledna 1997 - 19 ex. na poli severně od rybníka.

125.

Zvonohlík zahradní - *Serinus serinus* (L.)

Pravidelně hnízdí několik párů. Hojnější je ve vesnici. Přilet na lokalitu je koncem března a začátkem dubna. Odlet připadá na říjen.

Hnízdění: Jeho hnízda jsem nacházel především v thůjích u hřbitova, ale i na hrázi rybníka na dubu nebo na hrušni. Výška hnízda 2 až 4 m nad zemí. Velikost snůšek 4 až 5 vajec.

126.

Zvonek zelený - *Carduelis chloris* (L.)

Hojný, stálý pták. Každoročně hnízdí jak u rybníka, tak hlavně ve vesnici. V zimě tvoří hejnka do 50 ex., která se zdržují u zásypů společně se strnady obecnými a vrabci polními.

Hnízda jsem nacházel hlavně v thůjích u hřbitova. Jedno hnízdo na hrázi rybníka ve švestce.

127.

Stehlík obecný - *Carduelis carduelis* (L.)

Nehojně hnízdí. Stálý pták. Hnízdo nebylo nalezeno, ale častý výskyt v hnízdni době nasvědčuje hnízdění. Nejčastější pozorování je od podzimu do jara, kdy kolem lokality poletují hejnka do 25 ex. a shánějí potravu hlavně na bodlácích.

128.

Čížek lesní - *Carduelis spinus* (L.)

Na sledované lokalitě ani v blízkém okolí nehnízdí. Všechna pozorování jsou ze zimy a jara. Kolem rybníka jsem pozoroval hejnka do 100 ex. Nejpozdější jarní pozorování je z 16. dubna 1995, kdy jsem jednoho samečka odchytil do sítě.

129.

Konopka obecná - *Carduelis cannabina* (L.)

Na sledované lokalitě ani v blízkém okolí se hnízdění nepodařilo prokázat. Nejčastější pozorování připadá na jarní měsíce. Z hnízdního období je jediné pozorování: 19. května 1997 se 2 ex. zdržovali u hřbitova.

130.

Křivka obecná - *Loxia corvirostra* L.

Za sledované lokality je jediné pozorování: 15. dubna 1995 se 2 samci zdržovali v lese za rybníkem.

131.

Hýl obecný - *Pyrrhula pyrrhula* (L.)

Na sledované lokalitě ani v blízkém okolí se hnízdění nepodařilo prokázat. Nejvíce pozorování připadá na zimní měsíce, kdy zde zimují hejnka ptáků ze severu Evropy.

132.

Strnad obecný - *Emberiza citrinella* L.

Hojný, stálý pták, pravidelně hnízdí kolem rybníka a v jeho okolí. V zimních měsících tvoří velká hejna čítající až 200 ex. V tuto dobu se zdržují na okolních polích, loukách a u zásypu pro bažanty, kde shánějí potravu.

133.

Strnad rákosní - *Emberiza schoeniclus* (L.)

Pravidelně hnízdí a na obou tazích protahuje. V mírných zimách v malém počtu zimuje. Jarní přilet na lokalitu je v půli března. Odlet z lokality je začátkem října.

134.

Strnad luční - *Miliaria calandra* (L.)

Na sledované lokalitě byl pozorován pouze jednou a to před sledovaným obdobím. 11. června 1985 jsem pozoroval 2 ex. na stromě u silnice z Újezda do Bohumilče.

Diskuse a závěr

Tato práce je výsledkem desetiletého pozorování ptáků na Bohumilečském rybníku (okr. Pardubice) v letech 1988 až 1997. Pro úplnost byla doplněna několika literárními údaji z minulých let a několika mými pozorováními před sledovaným obdobím.

Během 271 exkurzí jsem ve sledované lokalitě zjistil celkem 134 druhů ptáků zastoupených v 16 řádech. Z celkového počtu bylo 77 druhů prokazatelně hnízdících, 9 druhů neprokazatelně hnízdících, hnízdění je však velmi pravděpodobné (odchyt samic s hnízdní nažinou, pozorování párů v hnízdním období atd.), 47 druhů zastížených na přeletu, na tahu a při zimování. 1 druh je z minulých let, mnou nezaznamenan.

Na sledované lokalitě jsem prováděl měření ptačích vajec. Změřeno bylo 876 vajec od 12 druhů ptáků.

I když sledované období je krátké, přesto lze z výsledků usuzovat na zastoupení jednotlivých druhů ptáků na této lokalitě. U některých druhů je v poslední době zřejmý nápadný pokles jejich stavu, především u potápek, kachen, bahňáků a chřástalovitých. Z druhů, které se zde nově objevily, je možno jmenovat husu velkou (začíná hnízdit), dudka chocholatého, krpelku polní a krkavce velkého.

I přes intenzivní výzkum je možné, že některé druhy vyskytující se na sledované lokalitě unikly mé pozornosti. Přesto věřím, že výsledky této práce obohatí znalosti ptačí fauny širšího okolí Pardubic.

Summary

In total, 134 bird species belonging to 16 orders were recorded during 271 controls. Breeding of 77 species was confirmed, 47 species were characterized as migrants or wintering species. 876 eggs belonging to 12 bird species were measured.

Literatura

- ČESÁK J., 1992: První hnízdění sýkořice vousaté (*Panurus biarmicus*) na Bohumilečském rybníku, *Panurus*, 4: 85-86.
- ČESÁK J., 1995: Ptactvo Újezdského rybníku a jeho blízkého okolí. *Panurus*, 6: 1-46.
- HUDEC K., ČERNÝ W. a kol., 1972: Fauna ČSSR, Ptáci I. Academia, Praha.
- HUDEC K., ČERNÝ W. a kol., 1977: Fauna ČSSR, Ptáci II. Academia, Praha.
- HUDEC K. a kol., 1983: Fauna ČSSR, Ptáci III/ 1,2. Academia, Praha.
- MUSÍLEK J., 1946: Ptactvo Pardubicka. Pardubice.
- OBHLÍDAL F., 1946: Dodatek o nejvýznamějších ptačích zjevech v letech 1941-1945. in: MUSÍLEK, J., 1946: Ptactvo Pardubicka. Pardubice: 170-175.

ŠTANCL L. ŠTANCOVÁ H., 1987: Ptactvo Pardubicka II. Bohdanečsko.
KMVČ, Pardubice.
ŽDÁREK P., 1984: Ornitologické zajímavosti. Sborník VČ. pobočky
ČSO, 6: 58-63.

Adresa autora:

Jiří Česák
Ráby 81
533 52 Staré Hradiště